

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Novæ Observationes Et Additiones Ad A. R. P. D. Bartholomæi Gavanti Congreg. Cleric. Regul. S. Pauli ac Sac. Rit. Congregat. Consultoris Commentaria In Rubricas Missalis Et Breviarii Romani

Adjectis Summorum Pontificum & Sac. Rit. Congreg. Decretis usque ad
præsens emanatis

Complectens omnia Gavanti Commentaria in Rubricas Breviarii - Cum
Indicibus Decretorum, Rerum atque Verborum notabilium

Merati, Gaetano Maria

Augustæ Vindelicorum, 1740

VD18 10783695-002

De Dominica Palmarum, & Hebdomada majori. XIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39775

Ex Decretis supra expositis spectantibus ad hoc Officium sequitur primò, quòd, licet Officia universalia sint regulariter transferenda, hoc tamen Officium de Septem Doloribus excipitur ab hac Regula, quia non est transferendum nisi in Sabbatum sequens, & sic nunquam ad tempus Paschale facienda est de eo Festiva translatio; quando autem in Decreto supra allegato sub die 22. Augusti 1727. dicitur, *servatis in reliquis Rubricis Missalis, & Breviarii Romani*, hoc intelligi potest, vel de occurrentia alterius Officii ejusdem Ritus, & non dignioris in dictam Feriam VI. simul incidentis, & ideo transferendi; vel de alia occurrentia, alterius quidem Officii, sed altioris Ritus & dignioris, & ideo celebrandi, vel de concurrentia respectu Vesperarum digniorum cum Commemoratione de minus digno, quæ omnia profectò servari debent etiam in hoc Festo, & Officio Septem Dolorum, & quamvis, ut optimè notat etiam Johannes Baptista Pitonus in suis Constitutionibus, & Decisionibus pro Sacris Ritibus num. 1468. Noster Pasqualigus de *S. cris. nova Legis tom. 1. quest. 279. sub num. 2.* teneat, quòd, quando in Officiorum Indultis additur Clausula - *Juxta Rubricas Missalis, & Breviarii Romani* intelligenda venit facultas transferendi, atamen dicendum, quòd pro hoc Officio adest particularis exceptio, vel quòd etiam hoc reverà transfertur, sed in solam diem immediatè sequentem, & sic opinio tanti Auctoris etiam in hoc casu aliquo modo verificatur.

Secundò sequitur, quòd si primæ Vesperæ de dicto Festo Septem Dolorum concurre-

runt cum secundis de Annunciatione, ut accidit in Tabula XIII. & XIV. nostri Ordinis Perpetui, tunc in secundis Vesperis de Annunciatione non erit facienda Commemoratio de prædictis Septem Doloribus; ita etiam si secundæ Vesperæ de Septem Doloribus concurrerint cum primis de Annunciatione, ut evenit in nostra Tabula XII. tunc Vesperæ erunt de sequenti die sine Commemoratione præcedentis.

Adnotandum præterea est, quòd, quando primæ Vesperæ de eisdem Septem Doloribus fuerint impeditæ, sive à Festo Annunciationis, sive ab alio Officio altioris Ritus, tunc ut integra dicatur Sequentia, quæ dicitur loco Hymni, pars omnia in dictis primis Vesperis impeditis uniri debet alteri parti Matutini, sicuti fit in Hymnis S. Martinæ, & aliorum similium.

Et notandum etiam est, quòd in imagine B. M. V. quamvis pictæ ad representandum dolorem passum in morte Filii constantissimè retinendus est, tamen color caruleus, non verò niger, seu ater, cum minimè fingendum sit, eam veste lugubri voluisse prosequi funus Filii, quem certò sciebat esse Verbum Dei, ac voluntariè se offerre pro Redemptione totius generis humani, & post triduum cum majestate à mortuis surrecturum; & cum hæc imago Virginis juxta Crucem stantis depicta fuisset cum stola, sive Amiculo nigri coloris, S. R. C. jussit, ut depingeretur cum stola carulea, ut legitur apud Pascuccium in Compendio ad Consultationes Canonicas Jacobi Pignatelli *part. 1. de Canonizat. Sanctorum; & part. 2. tit. de Rit.*

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. XIII. De Dominica Palmarum & Hebdomada majore.

I. Gavant. pag. 94. col. 2. num. 4. - - *In Horis Canonicis hujus tridui &c.* In postremo triduo majoris Hebdomadæ celebrat Ecclesia triduas exequias mortis Christi Do-

mini, ait Gavantus ex Ruperto, quomodo autem sint celebranda hujusmodi Officia, seu Horæ Canonice horum dierum, non ita exactè tradit Gavantus, ut nihil desiderandum

dum sit: quapropter aliqua suis Commentariis adjiciemus pertinentia ad Ceremonias, & Ritus servandos in Horis Canonicis recitandis, nam ea, quæ pertinent ad Missæ Sacrificium, & alias functiones Ecclesiasticas horum dierum, satis, & abundanter descriptimus cum eodem Gavanto in superiori Tomo.

Itaque pro Matutinis tenebrarum celebrandis Feria IV. hujus Hebdomadæ, Altare paramentis violaceis ornatur absque floribus, ac Sanctorum imaginibus, seu Reliquiis, & super illud sint sex candelabra ex materia obscura, & candelæ ceræ communis; à latere verò Epistolæ, in plano Presbyterii, ubi scilicet Subdiaconus cantare solet Epistolam, vel ubi poni solet Faldistorium Episcopi, dum in eo Episcopus celebrat, præparetur Candelabrum triangulare ligneum, in quo quindecim candelæ pariter ceræ communis pro Matutinis tenebrarum tantum, affigantur hinc inde gradatim insurgentibus septenis clavis ferreis, in supremo loco habentibus quintumdecimum, æqualiter inter se distantibus, cum suis lucernulis, seu girellis, opere tornatili elaboratis, si fieri potest, sintque candelæ prædictæ duarum, aut trium circiter unciarum, & quotidie hoc triduo, si fieri potest, renoveatur.

Si Sanctissimum Sacramentum sit super Altare, ante quod dicendæ sint Matutinæ, omnino removeatur paulò ante Completorium, & cum debita decentia in aliquod Sacellum transferatur; in hoc Sacello servari debent lampades accensæ, quæ nunquam extinguï debent, donec ibi asservetur idem Venerabile. In Altari, à quo removeatur SS. Sacramentum, debet relinqui ostium Tabernaculi apertum, ne adoretur, quod ibi non est.

Sed quia Matutinum hac die celebrandum, spectat ad sequentem diem, quæ sollemnis est, ratione Cænæ Dominicæ, ideò quamvis Officium ipsum ratione Dominicæ Passionis, quæ præcipuè recolitur, sit lu-

tuosum, Campanarum tamen sonitus harmonicus, & festivus esse debet, usque ad Gloria in excelsis &c. sequentis diei inclusivè.

Itaque hora convenienti, quæ erit media inter meridiem, & occasum Solis, postquam ter sollemniter pulsata fuerint Campanæ, inchoabitur Officium, ita ut circa occasum Solis terminetur.

Completorium hac die cantabitur more solito (post secundum Campanarum signum) in cujus fine dum dicuntur Preces flexis genibus, & Antiphona B. V. per Acolythum deputatum accenduntur cerei in Candelabro triangulari, incipiendo ab altiori, qui est in cuspide, & continuando prius à parte Evangelii, deinde à parte Epistolæ.

Rursus eodem tempore per alios pariter duos Acolythos deputatos accenduntur in Altari sex cerei, incipiendo juxta morem ab iis, qui sunt Cruci proximiores, quibus omnibus accensis, extinguuntur, & amoveantur candelæ cum Candelabris, quæ accensæ fuerant pro Completorio, & interim hac die pulsantur tertio Campanæ, & datur tertium Matutini signum, quo terminato, & finita Antiphona B. M. V. flexis genibus, & post eam dictis secretò, more solito, *Pater noster, Ave Maria, & Credo*, & dato à Superiore signo, omnes surgunt, & versùs Altare inclinati, dicunt iterum secretò *Pater, Ave, & Credo*.

II. Gavant. pag. 95. col. 1. n. 8. - - *Prima Antiphona est: Zelus domus tua &c.* Officium immediatè incipit ab Antiphona *Zelus domus tua*, quam superior Celebrans inchoare debet, signans se interim signo Crucis, quod omnes pariter præstare debent in principio cujuslibet Horæ Canonice, Chorus deinde prosequitur Antiphonam, qua terminata, cum modica deflexione vocis, ut præscribit Directorium Chori antiquum, Cantores intonant Psalmos, qui graviter, ac devotè cantantur à Choro, absque instrumentis musicis, quæ nullo pacto in hujusmodi

modi Officiis adhiberi debent, & post tres Psalmos cujusvis Nocturni, iidem Cantores intonant juxta solitum versiculos, omnesque observant respectivè eodem Ritus, qui servari solent ad alias Matutinas sollempnes. Unde ubi solet præintonari Celebranti ab aliquo ex Cantoribus, seu ab alio principium Antiphonæ, etiam in his Matutinis eodem ordine, ac ritu præintonari debet.

In fine cujuslibet Psalmi, utroque Choro simul conveniente, aliquantulum inflectitur vox, quod in toto hoc triduo servatur in ultimo versu Psalmorum, ac in fine Lectionum, prout habetur in Directorio Chori & in Cærem. Paridis de Grassis l. 2. c. 50.

III. Gavant. pag. 95. col. 1. num. 9. *Ad animumque Psalmum extinguitur candela &c.* Finito quolibet Psalmo, Sacrista, vel potius aliquis Acolythus, facta in medio Chori, vel Presbyterii genuflexione ad Altare, & debito instrumento accepto, extinguit unam ex candelis in prædicto Candelabro triangulari positis, incipiens ab ea, quæ est in extremitate ejus à latere Evangelii, & post finem secundi Psalmi pari disciplina extinguit alteram candelam, quæ est in latere Epistolæ, incipiendo etiam ab illa, quæ est in extremitate ab eadem parte Epistolæ, & sic successivè alternatim ab utroque latere singulos cereos extinguit in fine omnium Psalmorum Matutini, & Laudum, usque ad supremum cereum, qui est in cuspidè exclusivè. Extincto quolibet cereo, prædictus Acolythus genuflectit Altari, & deposito extinctorio in loco congruo, recedit ad locum suum in cornu Epistolæ.

IV. Gavant. pag. 95. col. 1. n. 10. - - *In fine Psalmi cujuslibet Nocturni &c.* In fine tertii Psalmi cujuslibet Nocturni, & repetita Antiphona, si solent sedere, tunc surgunt omnes, & stant detecto capite, donec dicatur Versus cum Responsorio, & *Pater noster* secreto, quo finito, dum dicuntur Lectiones, omnes sedent, etiam illi, qui stantes solent cantare Psalmos.

Gavant. Rubr. Brev.

V. Gavant. pag. 95. col. 1. n. 11. - - *Neque dicitur Jube Domne &c.* Tunc deputati ad cantandas Lectiones, incipiendo à junioribus, unus post alium accedunt cum debitis reverentiis Altari, & Clero ab utraque parte Chori, ducente aliquo Ceremoniario, vel Acolytho, ad legile (quod nudum esse debet) in medio Chori præparatum, vel ubi Lectiones solent legi, & non præmittendo *Jube Domne &c.* cantant successivè Lectiones tono in Directorio Chori explicato; Celebrans tamen ultimam solet cantare, qui ritus servari debet, nisi alicubi alia sit consuetudo. In fine cujuslibet Lectionis non dicitur *Tu autem Domine &c.* sed Lectiones primi Nocturni, desumptæ ex Lamentationibus, seu Threnis Hieremiæ Prophetæ, concluduntur per illa verba: *Jerusalem, Jerusalem, convertere &c.* inflectendo tamen parumper vocem. Cantata Lectione, factis iterum reverentiis à Cantore Altari, & Choro, pergit ad locum suum. Lectiones verò secundi, & tertii Nocturni pari modo, sed diverso tono cantantur, ordine supradicto, & proferendo ultima Lectionis verba, fit aliqua vocis inflexio. Responsoria cujuslibet Lectionis cantantur, ut in aliis Matutinis, & post tertiam Lectionem cujuslibet Nocturni, repetita per Chorum ultima parte Responsorii post Versum, Chorus totum illud repetit à principio.

Advertendum tamen est, quod qui trans-eunt ante Crucem, in medio majoris Altaris positam, toto hoc triduo, quod incipit à supradicta remotione SS. Sacramenti, hoc etiam absente omnes debent genuflectere unico genu, præter Celebrantem paratum, qui solum profundam facit reverentiam, nisi aliud notetur, quia in die Parasceves etiam ipse genuflectit; coram aliis verò Crucibus, quæ in Altaribus reliquis, aut locis positæ sunt, sola inclinatio ab omnibus est de more faciendâ.

VI. Gavant. pag. 95. col. 2. num. 17. - - *Antiphona ad Laudes &c.* Laudes cantantur

L 1

tur

tur eodem modo, quo Matutinum, cum extinctione unius candelæ in fine unius Psalmi, post quem reperitur Antiphona, ut dictum est de Psalmis Matutini. Prima Antiphona inchoatur à Superiore, seu ab alio Officiatore, sicut & Antiphona ad *Benedictus*. Canticum *Benedictus* cantabitur alternatim ab utroque Choro, sicut in aliis Matutinis in tono sollempniori ipsius Antiphonæ, quæ ei præmittitur; si ad alios Psalmos sedere solent in Choro, ad hoc Canticum, omnes, qui adsunt, stant nudo capite, interim verò à Sacrista, vel ab alio lampades omnes, & alia omnia luminaria Ecclesiæ extinguuntur, præter illa, quæ ardent coram SS. Sacramento. Cùm autem in dicto Cantico cantatur versiculus ille: *Ut sine timore &c.* vel Acolythus ille, qui extinguit candelas trianguli, vel alius incipit extinguere singulatim ad quemlibet ex sequentibus versiculis singulos sex cereos Altaris hoc ordine. Ad dictum versiculum *Ut sine timore &c.* extinguitur primus cereus, qui est remotior à Cruce Altaris in cornu Evangelii. Ad sequentem versiculum: *In sanctitate &c.* extinguitur secundus cereus, qui est remotior à Cruce à parte Epistolæ. Et sic successive alternatim extinguuntur singuli cerei ad singulos versiculos, ita ut non nisi in fine versiculorum remaneant extincti. In nostra Congregatione adhibentur duo Clerici retro Altare stantes ex utraque parte, quorum unusquisque utitur extinctorio, & vicissim extinguunt prædictos cereos. Juxta sententiam tamen Bauldry, alius servatur ordo in extinctione horum cereorum, nam præscribit, quòd incipiatur ab eo, qui est remotior à Cruce, & deinde procedatur ad duos immediate sequentes; deinde, his tribus extinctis præscribit, quòd Minister accedat ad aliud cornu Altaris, & eodem ordine extinguat tres alios cereos in cornu Epistolæ, incipiendo pariter ab eo, qui est à Cruce remotior. Rursus in Ceremoniali Cathedralis Parisiensis, necnon in Monastico S. Mauri disponi-

tur, quòd in extinguendis hujusmodi cereis, tam Altaris, quàm trianguli incipiatur ab eo, qui est à latere Epistolæ.

Dum reperitur Antiphona Cantici *Benedictus*, Minister remouet ex cuspide Candelabri cereum ibi relictum, eumque accensum sustinet genuflexus, manu elevata super cornu Epistolæ Altaris, & cùm inchoatur versus *Christus factus est &c.* illum sic accensum abscondit in eodem Epistolæ cornu sub Altari, vel alio modo post Altare, ita ut tale lumen non appareat.

VII. Gavant. pag. 95. col. 2. num. 18. - Versus ille: (*Christus factus est &c.*) Finita Antiphona Cantici *Benedictus*, solus Celebrans, seu Superior cantando gravi voce, inchoabit versum: *Christus &c.* non plura; in aliis verò horis incipiet præfatum versum dicendo sine cantu hæc verba: *Christus factus est*, nec plura, nec pauciora, toto hoc triduo, Choro cætera eodem tenore prosequente, prout in Breviario.

Cùm inchoabitur ille versus, omnes genuflectent nudo capite usque ad finem Matutinarum, & postquam secretò dictum fuerit *Pater noster*, Officiator, vel Superior incipiet Psalmum *Miserere mei Deus*, humiliori voce, & cum inflexione modica ad ultimam verba versus ultimi. Finito hoc Psalmo idem, qui supra permanens genuflexus, id quòd etiam faciet ad omnes horas hujus tridui, inclinato paululum capite, absolute, ac eodem tono dicet Orationem *Respice, quaesumus &c.* non præmittens *Domine vobiscum &c.* neque *Oremus*; ac in fine inflectet paululum vocem, ut supra, & secretò dicet cum omnibus aliis, *Qui tecum vivit, & regnat &c.*

VIII. Gavant. pag. 96. col. 1. num. 21. - (*Fragor denique sit, & strepitus &c.*) Oratione completa, Superior Chori, vel Ceremoniarus excitabit fragorem, ac strepitum, percutiens manu librum, aut scabellum; ac similiter omnes alii facient, donec Acolythus deputatus accensum cereum, quem tenebat occultum, spatio Dominicæ Orationis, vel

cir-

circiter à finita prædicta Oratione, illum producat, & in summitate Candelabri suo loco reponat, hoc enim prolato, omnes à strepitu cessare debent, & Ecclesiæ Custodes invigilare, ne strepitus ulterius protrahatur, in illis locis præsertim, in quibus fit talis fragor cum excessu.

Terminato sic Matutino, hac die non datur Campanula signum, neque ubi moris est, & diebus sequentibus, neque dabitur hoc signum cum crotalo; omnia enim his diebus terminant cum prædicto fragore, & solum post ipsum, ubi moris est, fit aspersio Aquæ benedictæ in Choro, deinde omnes sub silentio discedunt.

Si tamen Matutinum terminatur hora convenienti, nempe hora Vespertina, hac die pulsatur in Turri Salutatio Angelica signo Campanæ, non verò duobus diebus sequentibus, in quibus hoc signum debet dari Instrumento ligneo.

Post Matutinas tenebrarum, & omnia prædicta, extinguetur cereus, qui per aliquod spatium in cuspide Candelabri accensus remanere debuit, & deinde aufertur idem Candelabrum triangulare cum candelis, quæ, ut diximus, non amplius reponuntur eadem, sed earum loco aliæ novæ, si fieri possit.

Duobus diebus sequentibus, prædicta omnia observari debent, cum aliqua tamen

differentia, nam Altare his diebus, pavementum, & alia similia profus denudantur; Completorium, & aliæ horæ minores dicuntur sine candelis accensis, prout etiam notat Gavantus supra num. 29, ad Vesperas tamen accendi debent, & juxta Gavantum, etiam in horis minoribus ante Missam Feriæ V. quamvis hoc non sit in usu apud omnes Ecclesias.

Hoc triduo ad Primam, Tertiam, Sextam, Nonam, & Completorium Cantor, seu Officiator tantummodo incipiet primum Psalmum, & Chorus alios simul prosequitur, ac si tantum essent versus unius, & ejusdem Psalmi usque ad ultimum illius horæ versum inclusivè, qui terminabitur cum modica inflexione vocis. In Vesperis verò, in quibus Psalmi dicuntur cum Antiphona, Cantores inchoabunt omnes Psalmos de more, & terminabuntur cum modica inflexione vocis. Cerem. Monast. lib. 4. cap. 8.

Si in Altari Majori sit Tabernaculum Sanctissimi Sacramenti, prima die tantum, finitis Matutinis, reponitur cum luminibus, nempe aliquis Sacerdos Cotta, & Stola albæ, ac velo etiam albo paratus, præcedentibus duobus Clericis cum intorticiis accensis, transfert Sacram Pyxidem ab Altari, in quo reposita fuerat, ad Altare Majus, & tunc coram illo lampades accensæ manere debent.

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. XIV. De Paschate & ejusdem Octava.

I. Gavant. pag. 97. col. 1. *De Paschate.*) In tomo altero ostendimus, diem Paschæ semper cadere in Dominicam proximam post plenilunium Martii, vel quæ est in ipso plenilunio, nunquam ante illud, ne unquam conveniamus cum Judæis, qui luna, sive die quartadecima Martii Pascha celebrant, nam ubi nos solari, ipsi lunari utebantur anno, de qua re præter auctores à nobis ibi citatos videri etiam poterit Cornelius à La-

pide in *Exod. cap. 12.* Si Festum S. Marci, & consequenter Litanæ Majores incidant in Paschatis diem, quid faciendum sit, dicitur infra *cap. 16.* Hoc die Sancto Paschæ decet, ut Matutinæ sollemniter ante Auroram (quo tempore nimirum resurrexisset à mortuis Christum credimus,) celebrentur. Ad Laudes, & Vesperas Celebrans intonat sollemniter Antiphonam: *Hæc dies, &c.*